

SVENSKA JOURNALEN

MEDLEMS- OCH ORGANISATIONSTIDNING FÖR LÄKARMISSIONEN

2

GÅNGER OM
ÅRET TRÄFFAR
LIOULA BARNEN

GÖR SVÅRA
SAKER ENKLA
Hans Rosling
älskar siffror

"PAPPA" TILL
NIO POJKAR
Thabile är en
manlig förebild

JENNY

skriver om flickor i Afghanistan

RECEPT PÅ
SOMMARENS
KAKOR

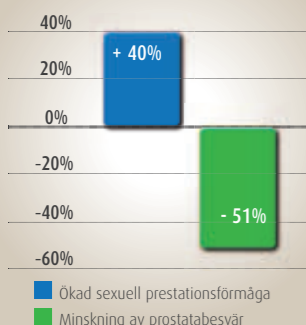
NATURBIBLIOTEKET.se

- hjälper dig hitta rätt.

PROFESSOR
INGEMAR JOELSSON

Sexlivet påverkas av mannens tysta sjukdom 9 av 10 män kan få hjälp.

SABAMIN MINSKAR PROSTAPROBLEM OCH ÖKAR LIBIDO

Männen sover dåligt, blir trötta och lättirriterade. De är också mindre sexuellt aktiva. Det är en smygande sjukdom och få söker hjälp – fast den finns.

Ny studie visar att en kapsel per dag normaliserar prostata och påverkar sexlivet positivt.

Varannan 55-åring och trefjärdedelar av alla 65-åringar är drabbade av godartad prostataförstoring. En ofarlig sjukdom, där prostata gradvis ökar i storlek. Oftast påverkas nattsömnen, sexlivet och livskvaliteten negativt. 70% av alla män är obehandlade – trots att det nu finns effektiv och trygg hjälp.

NY STUDIE

Ett växtbaserat läkemedel, Sabamin, har i en ny studie visat sig ha god effekt både på urinträngningar och på den sexuella funktionen.

82 män mellan 50-80 år ingick i studien¹. Prostatabesvären mer än halverades och den sexuella förmågan ökade med hela 40%. 75 av männen (92%) ansåg att Sabamin var effektiv, inga biverkningar noterades.

EN KAPSEL PER DAG

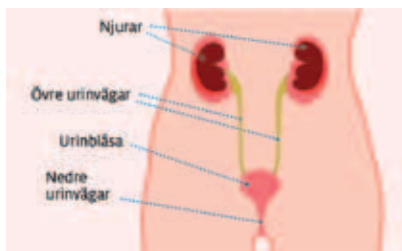
Ekologisk odling och skonsam extrahering ger en hög halt aktiva ämnen. Kliniska studier visar att det räcker med en kapsel per dag.

1. Phytother Res. 2013 Feb; 27(2): 218-226.

För mer information gå in på www.naturbiblioteket.se

Urinvägsbesvär – behandling utan antibiotika.

Urinvägsinfektion är en folksjukdom. Upp till 50 procent av alla kvinnor drabbas och omkring en tredjedel av dessa får återkommande infektioner.

snabb lindring². Förklaringen är det höga innehållet av bl.a. proantocyanidin och reservatrol, ämnen som verkar antibakteriellt och försvårar för sjukdomsalstrande bakterier som t.ex E-coli att få fäste i urinvägarna.

CRAN CURE FÖRSTÄRKER EFFEKTEN

I cran cure påskyndas den läkande effekten hos tranbäret genom extrakt av gullris, åkerfräken och lingon. Medicinalväxter med urindrivande och kramplösande egenskaper. För att minska risken för återkommande infektioner innehåller cran cure även två miljarder mjölksyrebakterier.

För mer information gå in på www.naturbiblioteket.se

2. J Antimicrob Chemother. 2009 Feb;63(2):389-95. Epub 2008 Nov 28. Int J Immunopathol Pharmacol. 2010 Apr-Jun;23(2):611-8.

UNDDIK ANTIBIOTIKA-RESISTENS

I Sverige behandlas årligen drygt 350 000 kvinnor med antibiotika för sina urinvägsbesvär. Besvär som ofta kommer tillbaka och blir kroniska. Immunförsvaret påverkas och risken för antibiotikaresistens ökar – något som kan bli förödande.

TRANBÄR ETT ALTERNATIV TILL ANTIBIOTIKA

Lång tradition och ett flertal studier visar att tranbär både förebygger besvär och ger en

NATURBIBLIOTEKET.se – för dig som vill veta mer.

I många länder som t. ex. Tyskland är det lika självklart för en läkare att rekommendera växtbaserade läkemedel som vanliga syntetiska läkemedel. Så är det ännu inte i Sverige, men nyfikenheten ökar.

Välbeprövade växtbaserade läkemedel och kosttillskott har en viktig funktion att fylla i egenvården. Men det behövs kunskap. Målsättningen med Naturbiblioteket.se är att fylla lite av det kunskapsgapet.

Välkommen

Ingemar Joelsson

PROFESSOR
INGEMAR JOELSSON

www.NATURBIBLIOTEKET.se

EN VETENSKAPLIG SAMMANSTÄLLNING ÖVER SUBSTANSER, INDIKATIONER OCH REFERENSER.

INNEHÅLL

juni 2013

Hans Rosling

”Min största utmaning är att få människor att förstå att siffrorna inte kommer från mig utan är offentlig statistik.”

4

FOTO: RICKARD L. ERIKSSON

14 Små lekplatser betyder allt

I Moldavien får mammor som sitter i fängelse ha barnen hos sig tills de fyller 3 år, men under usla förhållanden. Läkarmissionen har gjort en insats för att barnen ska ha en något tryggare miljö.

20 Gräver journalistiskt

Jenny Norberg är krönikör i Svenska Dagbladet, bor i New York och skriver en bok om flickorna som klär och betar sig som pojkar för att få status i Afghanistan.

24 Betydelsefull förebild

Thabile Sogoni är manlig barnskötare och en viktig ”pappa” för nio pojkar i åldern 5-13 år på hjälpcentret Place of Restoration i Sydafrika.

30 Glass, kakor och bulle

Sommar, saft och bullkalas hör ihop. Vi bjuder på spännande recept ur nya boken ”Sött från förr” av Theresia Erneborg och Josefin Casteryd.

14

20

24

FOTO: NICHILAS HALLBERG

FOTO: GUINAR LINDMARK, SCANPIX

FOTO: HANS-JÜRGEN RAMSTEDT

THE JOURNALEN

ges ut av Läkarmissionen och är en organisations- och medlemstidning

DIREKTOR: Johan Lilja
ANSVARIG UTGIVARE: Conny Sjöberg
INFORMATION: Eva Nordenstam von Delwig
BISTÄNDSPROJEKT: Ove Gustafsson
MEDLEMS- OCH GIVARSERVICE: info@lakarmissionen.se
POSTADRESS: Läkarmissionen, 162 88 Vällingby
TELEFON: 08-620 02 00 växel
HEMSIDA: www.lakarmissionen.se, www.webaidshop.se

PRODUKTION: Swedmedia
REDAKTÖR: Kerstin Doyle
REDIGERING: Peter Wickberg
KARTOR: Ola Gustafsson
OMSLAGSFOTO: Anna Schori, Scanpix
POSTADRESS: Swedmedia/Svenska Journalen, 105 36 Stockholm
E-POSTADRESS: svenskajournalen@swedmedia.se
TELEFON: 08-619 24 00

ANNONSER: Display i Umeå
ANNONSBOKNING: gunilla.johansson@display-umea.se
POSTADRESS: Display/Svenska Journalen, Box 3042, 903 02 Umeå
TELEFON: 090-71 15 18
TRYCKERI: V-TAB, Vimmerby

Europas fattigaste land blöder

”Moldavien låter som ett Tintin-land” har jag fått höra av vänner när jag har åkt dit. Det har en exotisk klang, som att det inte finns på riktigt. Det är inte många svenskar som vet vad huvudstaden heter och ingen har varit där på semester.

Moldavien är Europas fattigaste land och många vill emigrera till rikare länder. Fattiga människor som desperat vill utomlands, blir lätt offer för traffickingligor.

Läkarmissionen stöder flera arbeten i Moldavien. Ett arbete mot trafficking, som både handlar om förebyggande informationsinsatser och rehabilitering av offer som har kommit hem igen. Vi är med och hjälper en mobil klinik där läkare åker ut på helgerna till byar, och hjälper män-

niskor som bor långt från sjukhus. Sedan är Moldavien ett av mottagarländerna för julklapparna i Aktion julklappen där svenska barn ger paket till jämnåriga.

En annan speciell insats skriver vi om i detta nummer av Svenska Journalen. Det handlar om att hjälpa mammor som sitter i fängelse och deras barn. Fram till tre års ålder bor barnen med sina mammor i fängelset, sedan flyttas de till släktingar eller barnhem. Läkarmissionen har varit med och rustat upp rastgårdar inne i fängelset och försökt göra miljön mer barnvänlig.

Ps: Huvudstaden i Moldavien heter Chisinau.

Eva Nordenstam
von Delwig
Informationsansvarig på Läkarmissionen

GÅVOR TILL LÄKARMISSIONEN
PÅ PLUSGIRO 9000 21-7

EN VÄRLD AV GRAFER

Professor Hans Rosling gör komplicerade saker begripliga

Världens styrs ifrån sovrummen. Väststånd och antalet barn hör ihop. När familjer kan planera antalet barn föds inte fler än de kan ta hand om.

TEXT: MAJKEN ÖST-SÖDERLUND
FOTO: RICKARD L ERIKSSON

HANS ROSLING är känd för sin kunskap om hur man gör världen begriplig med hjälp av statistik. Hans filmer på Youtube och internet har totalt 15 miljoner visningar. Filmsnuttarna är enkla och underhållande. Med statistik som förändras med skarpa streck och färgglada bollar visar Hans Rosling människors dagliga verklighet med hjälp av mördande tråkig statistik om befolkningstillväxt, barnadödlighet, industrialisering och sjukdomars utbredning. Komplicerade fakta blir plötsligt begripliga. Han använder enkla medel, leksaker och tydliga bilder.

Att han har en professorstitel ger honom extra stjärnglans.

– Min forskning frågar nästan ingen efter, min största utamning är att få människor att förstå att siffrorna inte kommer från mig utan är offentlig statistik, jag beskriver bara vad statistiken visar.

Med hjälp av legoklossar visar han hur jordens tillgångar är fördelade. Först kommer två klossar, vilket motsvarar 2 miljarder extremt fattiga människor som ofta somnar hungriga. Tre klossar – alltså tre miljarder – har mat för dagen och hus att bo i, möjlighet att gå i grundskola, men inte mycket mer. En miljard har råd att köra bil. Ytterligare en miljard kan både ha bil och åka på utlandssestrar. På toppen finns 1 till 2 procent av jordens befolkning som är ”snuskigt” rika.

– Det viktigaste är att bekämpa den extrema fattigdomen, för det är bland de fattigaste två miljarder människorna som flest barn föds och barnadödligheten är störst.

Men är världen verkligen så enkel och statistiken så lätt att förklara?

– Ibland behövs siffror för att råda bot på okunskap. Om man tror sig veta att kvinnor i muslimska länder föder fler barn per kvinna än kristna länder är det viktigt att med statistik bevisa att det är fel. De flesta svenskar tror att kvinnor i Bangladesh föder 4,5 barn per kvinna, den rätta siffran är 2,3.

Det ska sägas direkt. Hans Rosling tillhör inte den lättintervjuade sorten. Han besvarar inga frågor. Han föreläser. Han är ansedd som en av världens hundra mest betydelsefulla tänkare.

Professor Hans Rosling som gäst i Skavlan.

Tar emot regeringens medalj Illis quorum meruere labores av åttonde storleken.

FOTO: FREDRIK SÄNDBERG/SCANPIX

FOTO: FREDRIK SÄNDBERG/SCANPIX

Hans Rosling

Bor: I radhus i Uppsala.
Yrke: Professor i Internationell hälsa vid institutionen för folkhälsovetenskap vid Karolinska institutet.
Familj: Frun Agneta, som han blev ihop med redan i gymnasiet. Tre vuxna barn och sju barnbarn.
Mest känd för: Sin pedagogiska framställning som gör världen begriplig med hjälp av statistik. Det är sonen och sonhustrun som utvecklat presentationstekniken och som står i ledningen för sajten www.gapminder.org, med miljontals visningar.
Passion: Dataspel, svamplockning och svärdslockning.
Förebild: Ingegerd Roth. "Hon har lärt mig det viktigaste jag kan om fattigdomsbekämpning".
Motionsvanor: Uppvuxen med orientering, men i dag handlar motionen mest om att vanka fram i flygplatskorridor.

Och precis som Jesus är han kanske inte mest berömd i sin hemstad, utan mer globalt, framförallt i USA. Att bli motsagd är ingenting som han uppskattar. Han är skoningslös mot sina motståndare. Han förlöjligar dem. Ingen människa med makt vill bli utskrattad.

– På så sätt fick vi Världsbankens chef att efter åtta års idogt arbete äntligen släppa data om världens utveckling.

NÄR HANS ROSLING pratar om framtiden är det ingen dystopi han beskriver. Visst, jorden befolkning kommer att öka. Även om de två fattigaste miljarderna får det bättre kommer ändå två nya miljarder att svälta eftersom det är just i den gruppen som befolkningen växer. Men han är övertygad om att fattigdom går att utrota.

– När människor vet att de kan ta hand om sina barn föder de i genomsnitt bara 2 barn. Just i dag föds det i medeltal 2,5 barn per kvinna

i världen, någon gång fram emot 2050 kommer en utplaning att ske av befolkningsökningen. Då har de flesta fått det tillräckligt bra för att våga tro på familjeplanering.

Hur vet vi det?

– Det är det som är problemet, folk verkar betydligt mer intresserade av osannolika scenarier än sakliga beräkningar av det mest sannolika, byggd på tidigare erfarenheter.

Hans Rosling

“Jag är ganska tråkig. Gift med min ungdomskärlek, bor i radhus, har tre vuxna barn.”

Han släpper pennan där han nyss ritat på väggen och säger att det är tungt att vara folkbildare. I årtal har han försökt inpränta i folk att det inte finns några i-länder och u-länder. Det är ett begrepp som gällde på 1960-talet, inte i dag. Det finns hög-, medel- och låginkomstländer. Hälften av

jordens länder är medelinkomstländer. Biståndet ska ges till fattigdomsbekämpning, inte slentrianmässigt efter uråldriga definitioner.

– De stora förändringarna i världen sker på halvfart. De är för långsamma för att rapporteras om i media och för snabba för att komma med i läroböcker.

Han drar ner glasögonen igen och säger att han är ganska trött på mediebilden. Också. Det är han själv som blir i fokus i stället för den statistik han vill visa.

JAG ENVISAS ÄNDÅ med att ställa frågor. I en personlig intervju måste personen bli synlig.

– Jag är ganska tråkig. Gift med min ungdomskärlek, bor i radhus, har tre vuxna barn. I går kväll tillbringade jag 1,5 timme med att diska samtidigt som jag lyssnade på nyheterna. Jag är dålig på att laga mat, men rätt bra på att diska. Resultatet syns direkt.

I sitt sommarprogram berättade han hur livet ställdes på ända i slutet på

1970-talet. Precis när han var nästan färdig doktor och på väg till Afrika, utsänd av Afrikagruppen, visade det sig att han hade cancer i testiklarna. En cancer som spridit sig. Sommaren som följde blev den längsta i hans liv. Osäkerhet, oro, sjukvårdens kamp mot tumören. Cancern besegrades och Hans fick en viktig livsläxa: När framtiden inte längre är självklar, betyder stödet och kärleken från de närmaste allt.

Ingegerd Roth, missionär och malarieforskare.

SOM UNG LÄKARE kom han till Hudiksvall, där träffade han kollegan Ingegerd Roth, som i många år jobbat som missionär och malarieforskare i en liten by längs Tanzanias kust. Genom sitt arbete har hon bidragit till att barnadödligheten i malaria minskat dramatiskt.

– Ingegerd har lärt mig det viktigaste om hur man bekämpar

fattigdom. Det kan sammanfattas såhär: I fattigdom får man aldrig göra något perfekt, då missbrukar man resurser som kan användas bättre till annat.

Hans Rosling är stolt över att vara utilitarist – mesta möjliga lycka åt flest människor. En ideologi som går på tvärs mot dagens individualistiska samhälle och som närmast är ett skällsord i Sverige.

Nu drar Hans ner glasögonen ännu längre och höjer rösten.

– Det är omoraliskt, groteskt och dumt att inte vara utilitarist om man ska bekämpa fattigdom. När vi i Sverige hade 600 läkare på 300 000 invånare har vi i Moçambique två läkare, då måste man hinna med så många som möjligt, inte fastna med en enda patient. Allt annat vore vansinne.

Han ger inte mycket för politisk korrekthet. Han ger gärna kängor åt unga radikala miljökämpar.

– Det är de allra rikaste som står

för de mesta utsläppen, det är där neddragningen ska ske. Elektricitet främjar välståndet, minskar barnadödligheten och begränsar därmed barnafödandet. Fattiga länder ska utvecklas ur fattigdomen, inte bekämpa västvärldens miljöproblem. Bistånd ska absolut inte gå till miljöprojekt.

HANS ROSLING spanner ögonen i mig och säger att det är kvinnor som far illa när samhällen inte har el och vatten. Precis som husmödrar i Sverige kom ut i arbetslivet när de fick tillgång till helautomatiska tvättmaskiner, kommer kvinnor i fattiga länder att få resurser och ekonomisk makt då de befrias från sina tunga och improduktiva sysslor. **Men på 1950-talet i Sverige fanns inte miljöhotet. Hur löser vi det?**

– Genom ny teknologi och genom att de allra rikaste drar ner sin konsumtion. Rymdturism. Är till exempel rymdturism nödvändigt när det fortfarande finns fyra miljarder människor som inte har tillgång till tvättmaskin? ■

TEXT: JÖRGEN ULVSGÄRD FOTO: JÖRGEN BODESAND

Våldtagna kvinnor i fokus

Läkarmissionens årsstämma 2013 belyste situationen i Kongo Kinshasa

Maria Bard, PMU ledde panelsamtalet mellan Mama London, Margot Wallström och Svante Weyler.

“Vi ser varje dag hur vi räddar våldtagna och miss-handlade flickor och kvinnor tillbaka till ett värdigt liv, hur vi lyckas åter samla familjen och hur vi kan ta hand om deras barn så att flickorna kan fortsätta sin utbildning.”

MAMA LONDON

Johan Lilja är Läkarmissionens direktör.

Margot Wallström och Mama London har båda erfarenhet av att arbeta med att lyfta kvinnor som utsatts för sexuellt våld.

Åhörarna fick en ekonomisk rapport från Läkarmissionen.

Det var fullt i lokalen denna soliga majeftermiddag.

Läkarmissionens styrelse-ordförande Ingvar Guldstrand.

Stora Bokbytardagen

Den 16 maj var det dags för den stora Bokbytardagen. Det var för femte gången i ordningen och är ett arrangemang som uppmärksammas på många orter i Sverige, och även i London. Tanken är att ta med sig en bra bok när man går hemifrån, hålla den väl

synlig, och byta med någon annan läshungrig på stan. På Läkarmissionens second hand-butik i Vällingby gick det också att byta böcker. I samband med Bokbytardagen anordnades också en föreläsning om Läkarmissionens alfabetiseringsarbete.

FOTO: HANS-JÖRGEN RAMSTEDT

Talangfull fotbollstjej med planen som granne

Bilden är tagen i Moçambique, där jag och Conny Sjöberg från Läkarmissionen besökte ett par olika arbeten som Läkarmissionen stöder, bland annat ett fotbollsprojekt för tjejer. Den här tjejen utmärkte sig på fotbollsplanen så jag föreslog Conny att vi

skulle ta en bild i hemmiljö. Hon bodde alldeles bredvid fotbollsplanen och familjen var positiv till hennes engagemang, så det var inga problem.

HANS-JÖRGEN RAMSTEDT

Frivilliga sökes!

Bor du i närheten av Vällingby och vill göra en praktisk insats som samtidigt ger bistånd till människor i andra länder.

Hör av dig till **Kjell Helgesson** 08-620 02 85.

Besök butiken

Butiken ligger på Siktgatan i Vinsta industriområde och har öppet för försäljning onsdag och torsdag 10-18 och fredag och lördag 11-15, och för inlämning måndag, tisdag och fredag 9-15, onsdag och torsdag 9-17 och lördag 11-14. Butiken är stängd de första fyra veckorna i juli, både för inlämning och för försäljning. Titta gärna in på vår hemsida www.lakarmissionen.se där vi lyfter fram veckans utförsäljningsaktivitet och tillfälliga förändringar i öppettider runt helgdagar.

Hallå där Kjell! Varför sökte du jobbet som butikschef för Läkarmissionens second hand-butik i Vällingby?

– Här kan jag vara med och göra skillnad för människor i världen. Jag har hållit på med liknande verksamhet i nio år. Det här är min tredje butik.

Vad upplever du som de största fördelarna och utmaningarna med den här butiken?

Ett plus är storleken. Man måste komma upp i storlek för att kunna få en bra ekonomi. Utmaningen är att hitta en bra form för att få fler anställda och frivilliga i butiken. Egentligen tror jag inte det är brist på människor men det gäller att hitta bra former för engagemanget.

Vad tycker du om en sån här dag med GE Money Bank?

Det är toppen att få hjälp på det här sättet. Det kan vara svårt att hitta något meningsfullt att göra men den

Kjell Helgesson är ny butikschef för Läkarmissionens second hand-butik i Vällingby.

här gången passade det perfekt! Vi hade pratat om att vi behövde få fram trädgårdsmöblerna så GE blev en pusselbit som verkligen passade in.

Varför ska man komma hit och handla?

För att göra fynd och tänka på vår miljö genom att använda saker en gång till istället för att slänga dem. ■

Vällingby second hand får hjälp av volontärer

Utanför har våren äntligen anlänt och i Läkarmissionens second hand-butik i Vällingby är det full fart. Färgglada parasoller och utemöbler av olika slag fixas fram. I dag har butiken fått tillskott av fyra stycken anställda på GE Money Bank. Det är bankens personalavdelning i Danderyd som gör en volontärsats.

TEXT: EVA NORDENSTAM VON DELWIG

FOTO: INGER BLADH

I HÖSTAS INVIGDES Läkarmissionens nya second hand-butik i Vällingby. Den har snabbt blivit populär och fler och fler hittar till butiken. Innan invigningen gjorde Läkarmissionen ett

upprop för att få så många bra saker som möjligt till öppningsdagen. Affären är stor, över 2 000 kvadratmeter och GE var ett företag som hörsamade kallelsen och uppmanade sina anställda att skänka saker. Nu skänker även några anställda en förmiddag av sin tid. Den här fredagen arbetar fyra kvinnor från GE Money Bank med att iordningställa en avdelning för utemöbler och trädgård.

– GE är ett stort globalt företag som uppmantrar frivilligarbete, både att hjälpa till med saker som ligger inom vårt kompetensområde och som ”vanlig” arbetskraft, berättar Tanja Hildonen som är HR-chef.

Företaget har ”GE Volunteers” som sin kanal för frivilligarbete. De anställda har rätt att arbeta volontärt tre dagar per år och i dag används en

av dessa dagar för Tanjas avdelning. Men hon använder även dagen som lite teambuilding för sin arbetsgrupp. – Det är ett väldigt bra sätt att lära känna varandra när vi jobbar ihop på ett annat sätt än på kontoret, säger hon.

STÄMNINGEN ÄR GOD när de bär trädgårdsmöbler och prydnadsväxter och kommer överens om hur de ska få platsen att se så trevlig ut som möjligt.

– Jag har ingen trädgård själv, men mina föräldrar har en stor trädgård, så det är ändå något bekant över det här, säger Gertrud Åkesson och skrattar.

Hon har arbetat på GE sen i januari och det är hennes första jobb som färdigutbildad personalvetare.

– Jag trivs på GE, det har en spännande företagskultur och det ger mycket att få komma ut på det här

sättet. Själv handlar jag också ganska mycket på second hand, säger hon.

Det gör även hennes kollega Anna Lundberg, även om ingen av dem har varit i just den här butiken tidigare.

– Jag handlar allt från möbler till böcker och noter. Men jag handlar mest i second hand-affärerna inne i stan. De har inte så stort utbud på möbler som här, så det kan verkligen vara värt att åka hit, säger Anna.

FÖR ANNA OCH GERTRUD är det första dagen som de är med och jobbar volontärt via GE Volunteers. Marie Trepkow däremot har varit mycket engagerad i GE Volunteers i Uppsala. På kontoret i Danderyd däremot är hon ny och jobbar sin första vecka.

– I Uppsala har vi jobbat med flera ideella organisationer och bland annat

gett julklappar till barn vars familjer har det knapert och gett datorer till flyktingförläggningar, säger hon.

GE Volunteers arbetar för att flera på företaget ska engagera sig. Marie tycker att det har varit ganska lätt att få med sin sina kolleger.

– Det är kanske svårt att få folk att engagera sig väldigt mycket, men däremot att skänka saker eller vara delaktiga på sådana sätt, går väldigt lätt, säger hon.

Marie tycker också om tanken med second hand.

– Att köpa billiga, funktionella saker som går till välgörenhet är ju bra. Själv är jag sugen på ett svart bord till min trädgård hemma, men jag kommer inte få med mig det, säger hon.

Tanja hör också till dem som är starkt engagerade i GE Volunteers. I ett

samarbete med Botkyrka kommun och Cirkus Cirkör var hon med på ett läger i Vålådalen där barn från Botkyrka fick vandra och gå på cirkusskola. Just ungdomar känner hon speciellt för.

– Jag tycker det är viktigt att ungdomar kommer på rätt plats och får en chans. Det vet jag att Läkarmissionen jobbar med ute i världen, bland annat de projekt med fotboll i kombination med utbildning tycker jag är vettigt, säger hon.

TRÄDGÅRDSAVDELNINGEN börjar ta form och butiken öppnar. De första kunderna strömmar in. Kjell Helgesson är butikschef och tror att trädgårdsavdelningen kommer sälja slut fort.

– Den är såld i eftermiddag. Att man gör så här snyggt och designar den är viktigt för försäljningen. ■

Kanske är all seriös konst helig?

Ur högtalarna i min jungfrukammare dånar psalmen Härlig är jorden framförd av Sundsvall kammarkör så att gardinerna fladdrar och mitt hjärta rörs. Så vackert! Självklart skall vi sjunga den psalmen i kyrkan när min nära släkting begravs.

Det hade fallit på min lott att välja musik, tala med prästen och ordna minnesstund. Och det kändes så enkelt och riktigt med de välkända psalmerna och den begravningsordning som generationer före oss tänkt ut och prövat. Romansen ur Lars Erik Larssons Pastoralsvit passade bra som ingångsmusik, vårbloomor skulle dekorera kistan, Amazing Grace skulle framföras från läktaren.

Men så fick jag en fråga som var lite svårare att besvara.

– Vad vill du att vi skall sjunga och spela på minnesstunden? Jag hade besökt församlingssalen där vi skulle ses efter begravningen och känt blickarna från alla kyrkoherdarna i guldrum som tittade ner från väggarna. Här behövdes något ljusst för att lätta på känslorna. Något som kunde fylla rummet med hopp och liv.

Solisten och hennes ackompanjator sa att jag kunde välja vad som helst, bara det kändes rätt. Vad skulle han, den bortgångne, ha gillat? Kanske kunde Edith Piafs ”La vie en rose” passa?

DEN TILL SYNES enkla frågan om val av musikstycke öppnade upp svårbesvarade frågeställningar om vad som är sakralt och vad som är sekulärt.

Kan musik vara alltför populär för att passa vid en begravning?

Plötsligt minns jag en situation för länge sen då jag satt vid en kär arbetskamrats sjukbädd och skrev ner hans sista önskan.

– Älska mig för den jag är, förestavade han. Marie Nilssons text och Benny Anderssons tonsättning, den vill jag ha på min begravning.

Men jag vill ha den instrumentalt, tillade min vän bestämt. Orden är för starka.

Så blev det också. Benny Andersson och Orsa spelmän framförde ”Älska mig” på min väns begravning.

Det visar sig att just Benny Anderssons musik ofta är vald vid begravningar. Hans ”Tröstevisa” toppar listorna, liksom just ”Älska mig”.

Tittar jag närmare på hur en helt vanlig begravning i Svenska kyrkan ser ut i dag så kommer vi mycket nära det som jag lite intuitivt valde för min nära släkting. ”Härlig är jorden” sjungs vid hälften av alla begravningar. De flesta begravningar hålls på en fredag. Cirka 40 personer brukar vara närvarande i kyrkan. Märkligt hur väl allting stämde med det som vi valde. Det var bara musiken på minnesstunden som krävde lite extra prövning.

Vad är sakralt, i meningen heligt och vad är sekulärt, världsligt?

Har inte musik som berör alltid något överjordiskt över sig?

MEDETT LEENDE minns jag när min arbetskamrat, långt innan han blev sjuk, gav mig en liten kassett där en ny låt av just Benny Andersson och Marie Nilsson fanns inspelad. Jag satte in kassetten i bilradion och utströmmade ”Jag mötte Lassie ...” En söt, för att inte säga urgullig låt om godhetens innersta väsen.

– Jag visste att du skulle gilla den, sa min vän när vi sågs igen.

Vad är sakralt och vad är sekulärt? När solisten ackompanjerad av en virtuos dragspelare framför ”La vie en rose” som jag lyssnat på så många gånger tidigare, men aldrig i ett sammanhang med svartklädda begravningsgäster och allvarliga begravningstal,

inser jag att jag inte längre kan svara på frågan om vad som är heligt och vad som är världsligt. Begravningsgästerna nynnade med. Ljuset bryter in i den pampiga församlingssalen. Kanske är all konst som menar allvar helig på något sätt. Det ligger hos mottagaren att bedöma.

Annika
Hagström

Journalist, programledare och författare. Hon har varit gästprofessor vid Institutionen för journalistik och masskommunikation, JMG, i Göteborg.

Vill du bli min Skyddsängel?

Ge de övergivna barnen ett hem, en familj och en framtid.

Vi har varit med och startat ett helt nytt sätt att hjälpa utsatta barn i Sydafrika. Resultaten är så fantastiskt bra, att vi nu vill ge den möjligheten till många fler. Därför frågar vi dig: **Vill du bli en ”Skyddsängel” för övergivna och föräldralösa barn?** Då är du med och stöttar hela resan från kris tills barnen har fått en ny familj. Kan det bli mer meningsfullt än så? Tack för din insats.

Läs mer på lakarmissionen.se

Sätt in din gåva på 90 00 21-7. Skriv ”skyddsängel” på talongen. Eller stöd denna insats med 50, 100 eller 200 kronor via vår Gåvotelefon 0900 – 2921.

Se film om de utsatta barnen i Sydafrika.

Läkarmissionen
Förändrar framtiden för utsatta människor

Efterlängttad KRÄM

Lioula har väntat i fem månader på sina barn

I Moldavien stöder Läkarmissionen ett arbete för att hjälpa mammor och barn som sitter i fängelse. Barnen bor hos sina mammor på fängelset tills de är tre år, och Läkarmissionen har hjälpt till med bland annat blöjor, välling men också små lekplatser på utegården.

TEXT: JOHANNA KRATZ FOTO: NICHLAS HALLBERG

KVINNORNA STÅR HÖGST upp på kullen och tittar spämt mot vaktposten. Några håller handen för munnen. Ingen pratar. Det är en tvåhundra meter lång asfalterad entré mellan dem och vaktposten. Närmare är de inte tillåtna att gå. Så hörs ett gnissel när den sista säkerhetsgrinden öppnas och en liten figur i färgglad jacka skymtar vid posteringen. En av kvinnorna drar ett hastigt andetag och skriker till. Hon struntar i order och springer nerför kullen samtidigt som figuren tar sats uppför. De möts på mitten, kastar sig i varandras famn. Gråten når de andra kvinnorna. Alla har de samma tanke nu: Är det mitt barn som kommer härnäst?

Ett 30-tal barn med far- och morföräldrar eller andra släktingar är på väg att ta sig in genom säkerhetsanordningarna till fängelse Nr 3 i Rusca, centrala Moldavien. Här ordnar

organisationen ADRA familjedagar med stöd av Läkarmissionen.

– Det var fem månader sedan jag såg mina döttrar sist, men familje-

Lioula

“Det var fem månader sedan jag såg mina döttrar sist, men familjedagarna är vad som håller hoppet uppe.”

dagarna hjälper mig att hålla hoppet uppe, säger Lioula som avtjänar sitt sjätte år av tjugo i fängelset.

HON HAR JUST kramat om sina två rödhåriga döttrar, Nastia och Masa, tio och tolv år gamla. De går armkrok upp mot rastgården tillsammans med de andra familjerna. Det här är mammor som avtjänar långa straff för grova

brott. Fattigdom och våld i hemmet är ofta bakgrunden. Moldaviens rättssystem är kritiserat, anklagelser om korruption i domstolsväsende och polis är inte ovanligt och Läkarmissionens partner ADRA menar att det mycket väl kan sitta oskyldigt dömda på landets anstalter. Skyldiga eller inte – de är barnens mammor.

I DAG ÄR NÅGRA målade som clowner eller prinsessor i ansiktet och har tillhörande kostymer. Förmiddagen ska inledas med en teaterföreställning som mammorna förberett ända sedan förra familjedagen för fem månader sedan. Efteråt är det fika i kantine.

Runt tre timmar har de tillsammans. För Nastia, Masa och de andra barnen började dagen tidigt. De fick kliva upp i gryningen för att hinna ta sig från byn till uppsamlingsplatsen i huvudstaden Chisinau. Barnen

I Moldavien arbetar Läkarmissionen för att hjälpa mammor med barn i fängelser. Förhållandena har tidigare varit så dåliga att barnen riskerat hälsan. Läkarmissionen hjälper mammorna med näring, mat och mediciner. För att främja relationen mellan mödrar och äldre barn arbetar Läkarmissionen med "familjedagar" fyra gånger per år då barnen bjuds in till fängelset för att träffa sina mammor. Mammorna får även viss yrkesutbildning. Moldavien är Europas fattigaste land och landets rättsäkerhet är kritiserad samtidigt som förhållandena i fängelserna anses vara undermåliga (UD:s rapport från 2011). Partnerorganisationen är ADRA Moldavien.

★ Huvudstad i Moldavien: Chisinau.

7

Så många procent av alla dömda brottslingar i Moldavien är kvinnor.

Natalie tvingades riva lakan för att värma sin nyfödde son

PÅ PRUNCUL-FÄNGELET i Moldavien har Läkarmissionen varit med och sett till att mammor med barn i fängelset nu kan visas på en barnanpassad avdelning. Mammorna har var sin egen cell där de har utrymme och möjlighet att ta hand om barnen, på gården finns en lekplats och mammorna har möjlighet att gå in och ut från cellerna till den lilla rastplatsen när de vill. Under Läkarmissionens besök vistades tre kvinnor på avdelningen. En av dem är 32-åriga Natalie.

Natalie, 32, har uppfostrat sitt barn i ett fängelse.

Fyra frågor till Natalie

Vem är du och hur ser din situation ut?

– Jag är 32 år gammal och just nu gravid med mitt femte barn. Jag har tidigare uppfostrat ett av mina barn i fängelset men gav upp, eftersom omständigheterna här var så vidriga. Nu bor min son hos sin pappa och själv hoppas jag komma ut innan födseln eftersom jag menar att jag är oskyldigt dömd och anser att jag inte fått en rättvis rättegång.

På vilket sätt var förhållandena vidriga här tidigare?

– För det första var det fruktansvärt att föda min son med handbojor och fängelsevakter runt omkring. Sedan var cellen där jag och min son bodde hemsk. Vi bodde sex kvinnor inlåsta trångt tillsammans. Vi hade ingenstans att lägga barnen, inga blöjor och inga filtar. När det var kallt, som det ofta blev, tvingades vi att riva våra egna lakan för att värma barnen. Vi fick bara gå ut två gånger om dagen och de äldre barnen klättrade till slut nästan på väggarna av frustration.

Varför behöll du sin son på fängelset så länge?

– Det var väldigt svårt för själen att

tänka att jag inte skulle få ha min nyfödda nära mig.

– Jag var väldigt glad över att ha fött ett barn. Men när han var ett och ett halvt år gav jag upp. Jag ville att mitt barn skulle få se friheten. Att han skulle få se en hund, en bil, en gata eller vad som helst utöver cellen och fängelsegården som dittills varit hela hans liv.

På vilket sätt har förhållandena blivit bättre nu?

– Jag är så tacksam för hjälpen vi får här. Nu finns blöjor, bra mat och vitaminer, trygga celler, privat utrymme och vi kan gå ut på gården när helst vi vill. Nästan allra bäst är att vi, tack vare den lilla "frihetszon" vi fått, också kan lära våra barn en vardagsrutin. De får vakna, äta frukost, sova i en säng, komma ut och leka. Det fanns inga sådana möjligheter tidigare. Det har också underlättat för resten av mina barn eftersom de slipper spara mat och ta av de lilla de har i familjen och ge till mig här.

– Tack vare hjälpen från Läkarmissionen är det helt enkelt möjligt att fostra ett barn i fängelset och hålla det friskt.

JOHANNA KRATZ

prickades av på en lista och packade in sina kassar med inlagda grönsaker och andra presenter. ADRA hyr skåpbilar för de sex milen till fängelset. För flera av barnen har proceduren nu blivit återkommande, familjedagarna anordnas runt fyra gånger per år och är för de allra flesta barn enda tillfället att träffa sina mammor under strafftiden.

OFFICIELLT ÄR DET tillåtet för familjer att besöka fängelset en gång per månad, men i realiteten händer det sällan av praktiska och ekonomiska skäl. Det handlar också om ett stigma där släktingar inte vill berätta för barnen var deras mammor befinner sig. Många av papporna har gått in i nya förhållanden och släpper kontakten med barnens mamma. Flera barn bor på barnhem och det är inte säkert att barnhemmet prioriterar besöken. ADRA berättar att de i början får kämpa för att övertala släktingar och institutioner att låta barnen komma på besök.

– Jag såg inte mina döttrar under de första två åren här. När den första

familjedagen anordnades hade de vuxit så mycket att jag inte kände igen dem först. Det som hjälpte mig var deras röda hår, säger Lioula.

Varför Lioula sitter här får vi inte veta. Hon berättar att hon arbetade som bagare i huvudstaden och lämnade döttrarna tre och fem år gamla till sin barnlösa syster när hon dömdes. Nu tar hon varje tillfälle att arbeta i fängelsets fruktträdgård eller med andra sysslor för att kunna skicka pengar till systemen och försörjningen. Arbetet kan också ge kortare straffid.

– DEN SVÅRASTE tanken när domen kom var att jag aldrig skulle få följa med mina döttrar till deras första skoldag. Nu lever jag på hoppet om att kunna vara med när de tar sin examen. Det är nio år kvar dit för min äldsta dotter, men det är ju inte säkert jag kan vara med, säger hon.

Under teaterföreställningen lägger mammorna sin själ i skådespelet. De berättar sagor, agerar, sjunger och skrattar. I slutet av föreställningen får

alla barn dra sin lott. Vinsterna är godis, och nallebjörnar. Alla barn vinner. Det är en uppsluppen stämning och efteråt går familjerna ut på rastplatsen för att fortsätta prata om livet och allt som hänt utanför murarna. Hur går det i skolan? Har du några nya vänner? Äter du ordentligt?

TIOÅRIGA NASTIA HAR tagit med sig betygen från skolan och ett armband hon gjort till sin mamma. Storasyster Masa har blivit duktig på handboll och har tagit med diplomaten hon fått som bevis för sin prestation. Masa berättar att hon saknar sin mamma allra mest de dagar då hon behöver någon att prata med men att hon tänker på sin mamma nästan jämt.

– Jag ville bara att den här dagen skulle komma så fort som möjligt. Allra helst skulle jag vilja komma hit varje dag, berättar Masa.

– Låt mig stanna och vara här varje dag, säger Nastia.

Saft, vindruvor och kaka är framdukat i kantine och familjerna har fått

sätta sig där det finns plats längst med borden. Nu är det en timma kvar av besöket.

– Inget barn mår bra av att leva utan sin mamma, vad de än gjort. Vi kan även se att mammorna betar sig bättre i fängelset, månar om sin hälsa och håller hoppet uppe om att komma ut och kunna leva som en "vanlig" familj igen, om de får träffa sina barn, säger Andrei Girleanu ansvarig på ADRA.

NÄR TIDEN ÄR ute och det är dags att lämna berättar Masa att hon kommer att hålla kontakt med sin mamma genom brev. Hon bär också med sig ett foto av mamma i plånboken och säger att hon tittar på det varje dag. Familjerna skiljs åt. Masa och Nastia kramar om Lioula och går snabbt ner mot säkerhetsanordningen. Mitt på asfalsentrén stannar de, vänder sig om och vinkar, sen går de igen.

– Det är ändå bättre att få se dem så här, än inte alls, säger Lioula. ■

Världens Barn behöver hjälp

■ Läkarmissionen är en av flera organisationer som är med i årets insamling för Världens Barn och söker dig som frivilligt vill vara med och samla in pengar på din ort. Insamlingen pågår som mest intensivt under hösten och som frivillig blir du inbjuden till en träff med Världens Barn för att spåna idéer och se vad just du har möjlighet att bidra med på din ort. Hör av dig till oss med telefonnummer, adress och vilken kommun du tillhör så blir du kontaktad av Världens Barn när det närmar sig. Mejla: johanna.kratz@lakarmissionen.se eller ring 070-193 77 13.

Världens Barn är ett samarbete mellan Radiohjälpen och frivilligorganisationer för att tillsammans samla in pengar till utsatta barn runt om i världen.

Många köpte kycklingar

■ Att lägga andra saker än godis i påskägget verkar bli allt populärare. I år hade Läkarmissionens Webaid försäljningsrekord när det gällde att köpa kycklingar till familjer i El Salvador och Burkina Faso.

För fyrbarnsmamman Silvia i El Salvador betyder kycklingarna att hennes dröm

om ett litet sparkapital kan bli verklighet. Med sparade pengar skulle hon ha chans att betala läkaren om något av barnen skulle bli sjukt - och i framtiden kanske hon har råd att stödja barnens utbildning. Försäljningen av kycklingarna har gett henne möjlighet att lägga undan sina första slantar.

112 Så många miljoner samlade Läkarmissionen in under 2012.

Fortsatt hjälp till Syrien

■ Vintern är över men behovet av bostäder och bättre sanitet är fortfarande stort för de som flytt från Syrien. Därför fortsätter Läkarmissionen insatsen i Bekaa-dalen i östra Libanon. Det är både hjälp till nytilkomna flyktingar och hjälp till dem som bott hela vintern i Bekaa-dalen. De nyanlända får ett paket med "bra saker" som madrasser, filter, kokkärl och annat för matlagning och hygien. Vi hjälper också de som bott länge och "byggd" så bra de förmår. De kan få presentning för att klara regn eller annat enklare material för sitt boende. Vill du hjälpa oss hjälpa? Du kan använda Läkarmissionens plusgiro 90 00 21-7 eller betala på lakarmissionen.se

Så här ser Läkarmissionens nya testamentesbroschyr ut.

Nu mår Marian bättre!

■ I månadsbladet i mars skrev vi om vårt läkarteam i Moldavien som hjälper människor i fattiga byar. På helgerna sätter de upp sin mobila klinik och ger gratis läkarvård. Tack till alla er som har varit med och stött denna insats! Tack vare er kan bybor hålla sig friska och upptäcka livshotande sjukdomar i tid. Vi följde med nioåriga Marian hem till gården, efter sitt livs första läkarbesök. Farmor, farfar och hela familjen kunde glädjas åt att Marian,

genom bra mat och några fler läkarbesök, mycket troligt kan bli frisk från sina magproblem. Nu kan han få mer kraft att hjälpa farfar med hönsen på eftermiddagarna efter skolan.

Gåvor som räddar liv

Läkarmissionens givare har hjälpt tusentals familjer som flytt Syrien med skyddande tält, filter, vatten och enklare sjukvård. "Utan hjälpen hade vi inte överlevt vintern", säger mamman Shams al Omar som flytt med sin familj över gränsen till grannlandet Libanon.

WEBAID ÄR Läkarmissionens biståndsbutik på nätet. Här går det att köpa saker som räddar liv, hjälper fattiga till en värdig tillvaro eller ger vård till den som annars inte skulle få den möjligheten.

Alla gåvor är "på riktigt" och därför kan produkter ta slut. Det är

Läkarmissionens partner ute i fält som bestämmer antalet. Det baserar sig på vilken kapacitet som finns. Till exempel hur många skolplatser en skola har, hur många sjukhussängar som finns på ett sjukhus eller hur många grisar som går att distribuera på ett bra sätt.

Den som har köpt en produkt kan

skriva ut ett gåvobevis på sin skrivare hemma, eller beställa en utskrift från Läkarmissionens kontor. Många använder Webaid som presentbutik och uppvaktar vänner och familj med en verkligt meningsfull present. Andra handlar konkret bistånd på nätet som ett sätt att hjälpa till.

Varför valde du att hjälpa flyktingar från Syrien via Läkarmissionens Webaid?

Caroline Bössfall

– Ingen kan ha undgått rapporteringen om det fruktansvärda som sker i Syrien, och jag bidrar gärna till att ge människor som flytt undan striderna en drägligare tillvaro. Min egen mamma är född i flyktingläger och hopplösheten och ovissheten som är flyktingarnas vardag är något som är svårt för en annan att föreställa sig. Webaid är ett smidigt sätt att bidra och jag väljer gärna Läkarmissionen eftersom det är en pålitlig hjälporganisation.

Karin Persson

– Det slår mig ibland när jag kryper ned i min säng för natten att jag är så oerhört privilegierad; trygg, varm och mätt att det kan kännas som min "skyldighet" att dela med mig för att förbättra villkoren någon annanstans och just nu tänker jag ofta på Syriens folk. Jag har fattat det som att Läkarmissionen har bra kontakter och kan göra skillnad på plats. Jag har handlat via Webaid innan också i olika sammanhang.

Margareta Edvinsson

– Mitt bidrag var ej en gåva utan ett uttryck för vår frustration att barn och kvinnor tvingas utstå ett sådant angrepp. Jag har tidigare bidragit till olika projekt och gett julgåvor till min familj via Läkarmissionen.

Nathalie Najem

– Jag valde att stödja Syrieninsatsen för att jag ser ett stort behov av det. Nej mitt stöd var inte för någon specifik person. Flyktingarna från Syrien behöver all hjälp de kan få just nu och jag vill hjälpa så mycket jag kan. Jag kände mig trygg att köpa en andel i Läkarmissionens Webaid i och med att ni är ett certifierat för e-handel. Sedan tycker jag att ni gör ett fantastiskt arbete för människor i hela världen där behov för utveckling finns och det är jätteviktigt tycker jag!

WEBAID HITTAR DU PÅ
LAKARMISSIONEN.SE

Makt gör skillnad

Journalisten Jenny Nordberg påverkar världen

Jenny Nordberg är mest känd i Sverige för sina kolumner i Svenska Dagbladet. Hon är journalist, bor i New York och arbetar just nu med en bok om flickor i Afghanistan. Flickor som kläs i pojkkläder och lär in pojkars kroppsspråk som barn, för att ge föräldrar och sig själva högre status.

TEXT: KERSTIN DOYLE FOTO: ANNA SCHORI, SCANPIX

Varför lämnade du Sverige?

– När jag jobbade på Ekot gjorde jag många jobb om internationell terrorism som hade kopplingar till USA, framför allt efter elfte september. Jag sökte till Columbia-universitetets mastersutbildning i journalistik, för jag ville göra undersökande journalistik på internationell nivå, i andra länder. Sedan fick jag jobb på New York Times under min utbildning.

Du är ofta i Kabul för tillfället och har sagt Sverige är välorganiserat medan Kabul och New York är mer kaos. Är det kaos som lockar?

– Kaos utvecklar hjärnan och gör att man får anstränga sig lite mer, tror jag. När allt är perfekt kan man lätt bli lite såsig i huvudet och tro att ens egna problem är viktigast i världen. Därmed inte sagt att jag är mindre självupptagen än någon annan. Men allt som man inte är född in i är ju mer intressant.

Var vill du helst av allt leva?

– Jag kan tänka mig att bo nästan var som helst där det finns bra internet – ett tag. Skulle gärna bo ett tag i Sydamerika också, eller Iran. Men New York är bra som bas.

Vad var det som lockade dig med journalistiken?

– Makt. Medan jag läste juridik

jobbade jag extra i modebranschen. Vi ägnade en del tid åt att försöka få journalister att skriva om och fotografera det vi ville. Jag blev intresserad av hur mycket makt journalisterna hade och att de bestämde helt själva vad de tyckte var intressant. Så det tyckte jag verkade vara kul – att ha en sådan makt.

Jenny Nordberg

“När allt är perfekt kan man lätt bli lite såsig i huvudet och tro att ens egna problem är viktigast.”

Du verkar gilla hårda grävjobb?

– Det är ju roligare och mer intressant att ta reda på hur det verkligen ligger till än att bara hålla fram en mikrofon och låta politiker eller andra makthavare ge sin version av sanningen. Många års arbete har visat att det ofta är just en version av något. Det är dessutom mer av en samhällsgärning att granska – det är ju själva uppdraget. Inte bara att rapportera rakt av.

Vill du förändra med din journalistik?

– Ja. Mitt arbete går ut på att försöka ta reda på hur det ligger till med saker och sedan förklara dem för andra. Tanken är ju sedan att de som fått

Jenny Nordberg

“Välgörenhet och bistånd en komplicerad bransch med många fallgropar, där det kan bli helt fel.”

verksamhet, som mer liknar en statlig svensk myndighet – som kanske borde läggas ner.

Vad är bästa sättet att hjälpa i Afghanistan?

– Det är en lite för stor fråga för mig att ge ett definitivt svar på. I boken jag skriver hoppas jag kunna ge flera idéer. Jag tror exempelvis att i arbetet med att stödja flickor och kvinnor behövs samtidigt en bättre

dialog med männen. Det duger inte att bara skicka pengar till flickskolor om inga flickor tillåts gå dit av sina bröder eller fäder. Och hur når man då dem – genom att tala om ekonomi, till exempel. Vi måste tänka i flera steg.

Hamnar du i farliga situationer? Hur hanterar du det i så fall? Ge gärna något exempel.

En del platser och situationer är farliga. Jag försöker att alltid arbeta med de allra bästa som går att få tag i, som kan språk och kultur mycket bättre än jag, så att alla risker är kalkylerade och värda att ta. När jag var yngre gjorde jag en del misstag, som att exempelvis ge mig in i en folkhop i Karachi, men jag har också lärt mig mer nu. ■

veta något nytt ska göra något av den kunskapen. Gå och rösta, till exempel. Om ingen reagerar på det jag gör har jag misslyckats och bör byta jobb.

Hur ser du på välgörenhet?

– Jag är i grunden positiv till alla som vill göra något för att hjälpa till i någon form. Jag har också djup respekt för många jag mött som hjälper andra. Sedan är välgörenhet och bistånd en komplicerad bransch med många fallgropar, där det kan bli helt fel. Jag har sett många organisationer som från början hade de bästa intentioner att hjälpa, men vars huvudsakliga syfte blivit att garantera sin egen fortsatta existens. Och då är man ju inne på en helt annan typ av

Kalendern

Läkarmissionens event och konserter.

Da Capo och Nisse Bergman

Kören Da Capo.

- 1 juni kl 19.00 Missionskyrkan Bankeryd Dirigent Gunilla Fröden. Pianist: Sten Bäckman.
- 2 juni kl 11.00 i Skärstad kyrka i Skärstad.
- 3 juni kl 18.00 i Immanuelskyrkan, Jönköping

Om Da Capo kan man läsa på www.korendacapo.se

Torpkonferensen 17-23 juni

Konferens på Torp.

Läkarmissionen finns representerade hela veckan med en monter i utställningshallen.

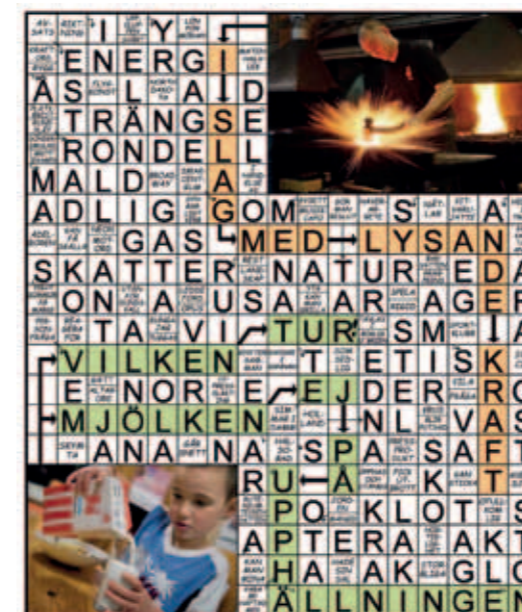
Solistkvartetten

- 17 juli kl 18.00 i Holmedals kyrka.
- 18 juli kl 18 i Stavsnäs Kyrka, Klässbol, Arvika Kommun
- 19 juli kl 19.00 Tveta kyrka, Tveta, Säffle kommun

Succé uppåt väggarna

■ Läkarmissionens second hand-butik i Vällingby gjorde en tavel-kampanj i våras. Det stod 950 tavlor på lager och erbjudandet blev att köpa 5 tavlor men bara betala för den dyraste. Det blev succé! På två veckor såldes 850 tavlor och över 30 000 kronor kom in till Läkarmissionens bistandsarbete.

Krysslösning april 2013

Det har kommit önskemål från läsare att få facit på korsordet. Så här kommer det rätta svaret på korsordet i april. Vinnarna hittar du på sidan 28 i detta nummer.

Populär bland barnen

Thabile Sogoni är "pappa" till nio barnhemspojkar

"Jag förstår varför man tycker det är viktigt att få med fler män i denna typ av arbete, men då vill det också till att man är en positiv manlig förebild för barnen", säger Thabile Sogoni.

På hjälpcentret Place of Restoration, för övergivna barn i Sydafrika, är nästan alla i personalen kvinnor. Därför ses det som en stor framgång att man har lyckats rekrytera sin första manliga barnskötare.

TEXT: CONNY SJÖBERG
FOTO: HANS-JÖRGEN RAMSTEDT

PLACE OF RESTORATION är ett center som Läkarmissionen stöder i Sydafrika. Där letar man nya familjer till övergivna barn. Vissa barn som kommer till centret är spädbarn, andra har övergivits när de är äldre och tiden på Place of Restoration blir en möjlighet att bearbeta det som hänt

och förberedas för ett nytt liv.

– Jag tror inte att det finns ett lika bra ställe för barn i hela Sydafrika. Inte ens de centra som jag jobbade på i England, hade samma kvalitet, säger Thabile Sogoni.

Han är den första manliga barnskötaren på centret och just nu "pappa" åt nio pojkar i åldern 5–13 år. Hans arbetsdag börjar alltid klockan sex på morgonen med väckning och förberedelser inför skoldagen.

– Pojkarna ska bädda sina sängar, äta frukost och klä på sig. De större klarar det utan större problem, men de yngre kan behöva både hjälp på traven och några tillsägelser, berättar han och spricker upp i ett stort leende.

Det märks att Thabile och pojkarna redan har en varm relation, trots att

han bara har arbetat som barnskötare på centret i ett par månader. Men han är långt ifrån en nybörjare och har arbetat med barn både i Sydafrika och England.

– Här är allt genomtänkt i detalj. Personalen är kompetent och engagerad, det finns bra leksaker, lakanen är hela och rena. Ja, jag har faktiskt inte sett en enda sak, hittills, som jag kan klaga på, säger han.

NÄR POJKARNA HAR gått till sina olika skolklasser har han ledigt fram tills klockan ett då de yngsta pojkarna är tillbaka från skolan och då åter Thabile lunch med dem. Senare på eftermiddagen hämtar han de större barnen från sina skolor och kontrollerar om de har läxor.

– Jag låter dem ha lite egen tid när de kommer hem, men sedan sitter vi tillsammans när de gör sina läxor, förklarar han och tillägger:

– De vet att de måste ha gjort läxorna ordentligt, innan de får ledigt för lek. Därför är de alltid måna om att komma igång och "få det undanstökat".

EFTER KVÄLLSMATEN, som de äter tillsammans, väljer pojkarna fritt vad de vill göra. En del vill spela fotboll, andra vill titta på tv eller läsa en bok. Men redan klockan halv åtta ska de minsta gå och lägga sig.

– Jag ser till att de borstar tänderna och sitter sedan en kort stund hos var och en innan lyset släcks. Den här lilla stunden är viktig. De har alla

Skyddsängeln

Den som vill hjälpa utsatta barn kan bli Skyddsängel via Läkarmissionen. Då ger man ett valfritt autogirobelopp per månad. Place of Restoration är ett av de arbeten som får stöd tack vare svenska skyddsänglar. Här får hundratals övergivna barn en ny familj. Att hitta fosterfamiljer och utbilda dem som ska ta sig an ett nytt barn, är en av centrets huvuduppgifter. En annan uppgift är att hjälpa barnen på centret att bearbeta det som de har varit med om.

Så blir du en Skyddsängel!

Ring givarservice på
08-620 02 00
eller skicka ett mejl
givarservice@
lakarmissionen.se

"Pojkar har ett stort behov av att testa sina gränser och är ofta väldigt fysiska. Kanske är det lättare för mig som man att förstå och hantera det", säger Thabile.

Hjälp med skoknytning kan vara bra att få.

varit med om så svåra saker, att de verkligen behöver känna att de är i trygghet, innan de ska somna.

Thabile sover i ett rum som han delar med de två äldsta pojkarna. Och nästa morgon klockan 6 är det dags för väckning och alla andra rutiner igen. Så rullar det på den vecka han är i tjänst. Sedan följer en veckas ledighet.

– Det kan låta mycket att vara ledig så länge, men du behöver den vilan. Det tar på krafterna att vara närvarande för dem hela tiden. Du måste också hela tiden vara tålmodig med dem och förstå deras problem. De har gått igenom mycket, säger han och ser plötsligt väldigt allvarlig ut.

Att han är ovanlig som man i en traditionellt mycket kvinnlig miljö,

är han givetvis medveten om. Och han medger att han får extra mycket uppskattning från både kollegerna och barnen, just för att han är man. Men själv tycker han inte det är så märkvärdigt.

– Det viktigaste är att du tycker om att arbeta med barn. De märker direkt om du vill vara hos dem eller inte, så det räcker inte att man är man för att bli uppskattad, säger han.

THABILE TYCKER OCKSÅ att det arbete han gör är meningsfullt och att han kan göra skillnad för barn som tidigt i livet blivit utsatta för stora svek.

– Titta på barnen här! Med tanke på allt som de har varit med om, så syns det på dem att de mår bra och har det bra här, säger Thabile Sogoni. ■

Doktor Mukweges liv blir bok i höst

I höst kommer boken om dr Mukweges liv: "Denis Mukwege – en levnadsberättelse". Berthil Åkerlund har skrivit boken och är en mångårig medarbetare på Läkarmissionen.

Berthil Åkerlund.

DR DENIS MUKWEGE är chefsläkare på Panzisjukhuset, och har blivit världskänd för sitt arbete för våldtagna kvinnor. Han har fått Palmepriset i Sverige och många andra internationella utmärkelser och har även varit nominerad för Nobels fredspris. Läkarmissionen har varit med och byggt Panzisjukhuset och har arbetat tillsammans med dr Mukwege under många års tid.

Hur har arbetet med boken gått till?

Jag har intervjuat Mukwege vid flera tillfällen och på olika platser – i Bukavu, Stockholm och Bryssel. Sedan har jag talat med många människor som arbetat med honom genom åren. Det är ingen vanlig memoarbok, den berättar dr Mukweges historia men speglar också hans liv i nutid. Den är skriven under en av de mest dramatiska perioderna i hans liv – mitt under arbetet utsattes han ju för ett mordförsök som han undkom med en hårsman.

Vad har varit svårast med att skriva boken?

Just att inte kunna veta vad som händer i hans liv från ena dagen till den andra. Det har inte varit lätt att

veta vart berättelsen ska ta vägen. Samtidigt som det varit utmanande för tålmodet och koncentrationen.

Varför fascinerar så många människor av dr Mukwege?

Det enkla svaret är att han så klart ställer sig på de utsatta kvinnornas sida, det är lätt att gilla en sådan person. Men det finns något mer – en komplexitet som gör honom fascinerande. Många uppfattar honom som en mjuk person men jag skulle vilja säga att han lika mycket är en hårding – en afrikansk Schwarzenegger i vit rock. Fullständigt kompromisslös i sitt kall och därför också oerhört besvärlig för vissa personer i maktställning. Han är också oförutsägbar och inte lätt för någon att "äga". Han är pingstpastor och samarbetar med en av USA:s mest kända feminister – den kombinationen har vi sällan sett förut.

Är du nöjd med resultatet?

Ja, jag är nöjd, därför att dr Mukwege verkligen har bjudit till. Han har berättat om sitt liv och skildrar i detalj situationer som thriller- och spionromanförfattare brukar hitta på. Men detta är real life och en historia som många kommer

Vill du ha boken?

Boken "Denis Mukwege – en levnadsberättelse" kommer ut i oktober men redan i nästa nummer av Svenska Journalen (i augusti) kan du försäkra dig om ett exemplar. Då kommer du att kunna beställa boken via Läkarmissionen – och få den hem direkt i brevlådan. **100 kronor från varje bok som beställs via Läkarmissionen, kommer att gå till mödravården på Panzisjukhuset. Så håll utkik efter nästa Svenska Journalen.**

att häpna inför. Och det gör han även själv ibland – han har mer än en gång ställt sig frågan hur det är möjligt att han fortfarande lever efter att ha levt nära våld hela livet och befunnit sig i ett antal skarpt livshotande situationer. Och trots att berättelsen utspelar sig i ett – för de flesta – okänt hörn av Afrika så är det en allmängiltig historia som de flesta bör kunna ta till sig. Det handlar om gott och ont, om rätt och fel, och om att inte ha något val i livet. ■

Välkommen!

Här kan du ställa frågor eller kommentera det som du har läst i Journalen eller annat som rör Läkarmissionens arbete.

Skriv till: eva.nordenstam@lakarmissionen.se eller till Svenska Journalen/Läkarmissionen, Eva Nordenstam, 162 88 Vällingby

"Jag vill inte ha skatterabatt"

■ Jag fick ett brev från en givare som skrev: "Jag vill inte ha någon skatterabatt". Och det är flera som hör av sig och säger att de inte ger för att få tillbaka pengar och det kommer en hel del frågor om skatterabatten.

Nu är ju deklarationstiderna över för denna gång, men i år var det första gången som skatterabatten syntes i självdeklarationen och det gav upphov till funderingar. Det är Skatteverket som administrerar skatterabatten och den som vill får 25 procent tillbaka av gåvorna man ger, måste uppfylla vissa kriterier. Den som inte uppfyller kriterierna får ingen rabatt men det är inte Läkarmissionen som styr. För att få skatterabatten måste du ge minst 200 kronor/gång och ge minst 2 000 under ett år. Då får du tillbaka 25 procent i deklarationen. Detta gäller gåvor upp till 6 000 kronor. Ger du mer så blir det ingen ytterligare rabatt. Den som inte vill ha skatterabatten får se till att inte uppfylla kriterierna, eller kanske ge bort de pengar man får tillbaka.

Bli gärna vän med oss!

■ Läkarmissionen har en sida på facebook där vi berättar om allt bra som kan göras, tack vare Läkarmissionens givare. När denna text skrivs är det 4 174 personer som gått in och gillat vår sida. Gör gärna det du också!

Zappa inte bort reklamen!

■ Under juni kan du se Läkarmissionens film om skyddsänglar på TV4. Håll ögonen öppna! Vi hoppas att fler ska vilja bli skyddsänglar och hjälpa utsatta barn i världen.

Hallå där Hasse Hallström, Läkarmissionen har tagit fram ett nytt testamentsmaterial för den som funderar på att skriva sitt testamente. Hasse Hallström är ansvarig för testamenten på Läkarmissionen.

Varför har Läkarmissionen tagit fram det här nya materialet?

– Vi har märkt att det finns ett växande behov av såväl grundläggande information som svar på mer personliga frågor, när det gäller testamenten. Och man själv vill kunna fundera igenom saken i lugn och ro, innan man går vidare eller tar sina beslut.

Är det inte jobbigt att prata med människor om testamenten?

– Nej, det finns en mycket större öppenhet i dag än tidigare. Och det är viktigt att den som har speciella önskemål – oavsett om man vill lämna delar av sin kvarlåtenskap till välgörande ändamål eller något annat man känner för – ser till att göra det på rätt sätt.

Hur gör man om man vill ha det nya materialet?

– För att beställa vårt nya material vänder man sig till Läkarmissionens Givarervice på telefon 08-620 00 00 eller går in på vår hemsida lakarmissionen.se. Om man sedan har frågor kring det som tas upp i materialet, är man välkommen att kontakta mig.

RECEPTEN ÄR HÄMTADE UR BOKEN "SÖTT FRÅN FÖRR", VOTUM&GULLERS FÖRLAG.

RECEPT: THERESIA ERNEBORG
FOTO: JOSEFIN CASTERYD

Ruts syltkakor

50 kakor som blir sega och goda tack var gräddfilen

DET HÄR BEHÖVER DU:

200 g rumsvarmt smör
2 ½ del strösocker
¾ dl gräddfil
5 dl vetemjöl
Hallonsylt eller annan fast sylt

SÅ HÄR GÖR DU:

■ Blanda smör och socker och tillsätt gräddfilen. Rör ner mjölet. Smeten ska bli väldigt lös och nästan känns för kladdig för att rulla. Rulla smeten försiktigt till små bollar, ta lite vatten på händerna om det underlättar, och lägg dem på en plåt med bakplåtspapper.

■ Tryck så gropar i mitten av varje kaka och fyll dem med lite sylt. Grädda i tio till tolv minuter i 175 graders värme.

Hemgjord glass

Klassisk gräddglass som kan smaksättas med romindränka russin, jordgubbar eller vanlig vaniljstång och serva med hemlagad chokladsås.

DET HÄR BEHÖVER DU:

3 äggulor
¾ dl florsocker
2 ½ dl standardmjölk
1 ½ dl vispgräde

SÅ HÄR GÖR DU:

■ Vispa äggulor och florsocker och blanda med mjölken i en kastrull. Sjud under vispning tills krämen tjocknar. Ta av kastrullen från plattan. Tillsätt eventuell smaksättning. Blanda sist i den ovispade grädden och kör smeten i glassmaskin till glassen antar fryst form, eller frys i tre till fyra timmar i en burk i frysen. Rör om då och då under frysprocessen. Ta ut glassen några minuter före servering så att den mjuknar något.

Ge gamla kanelbullar nytt liv, det blir fantastiskt gott.

Kanelbullepudding

DET HÄR BEHÖVER DU:

8-10 kanelbullar
Rivet skal av en ekologisk apelsin
½ dl sötmandlar
4 bittermandlar
2 msk strösocker
2 ½ dl standardmjölk
2 ½ dl vispgräde
3 ägg

SÅ HÄR GÖR DU:

■ Smöra en rund kakform. Skär kanelbullarna i skivor, gärna på bredden så att skivorna blir runda och fina. Tvätta apelsinen och riv skalet fint. Hacka mandel

och bittermandel. Varva kanelbulleskivorna med rivet apelsinskal, hackade mandlar och bittermandlar i formen. ■ Vispa samman socker, mjölk, gräde och ägg till en söt äggstanning och håll över bullskiivorna. Låt alltsammans stå att dra i en timme och grädda sedan långt ner i ugnen i 175 graders värme i cirka 50 minuter eller till stanningen satt sig. Lägg över aluminiumfolie efter tio minuters gräddning om puddingen börjar bli brun på toppen. ■ Låt svalna och servera med vaniljglass.

Apelsinglass från sekelskiftet

DET HÄR BEHÖVER DU:

Rivet skal av en ekologisk apelsin
3 ½ dl vispgräde (1 ¼ dl ovispad och 1 ¾ dl vispad)
¾ dl strösocker
3 äggulor
Saften av två apelsiner
½ dl vatten

SÅ HÄR GÖR DU:

■ Tvätta apelsinen och strimla försiktigt bort det yttersta av skalet, var noggrann med att inte få med det vita. Skär skalet i strimlor. ■ Koka upp den ovispade grädden och håll den över skalstrimlorna. Låt blandningen stå till den svalnar. ■ Vispa under tiden äggulorna tillsammans med en matsked av sockret i en kastrull. Sila därefter ner den kokta apelsingrädden i äggblandningen med hjälp av en sil. Se till att inga apelsinskal kommer med. Blanda väl och sjud under omrörning till en tjock kräm. ■ Koka separat samman apelsinsaften med resten av sockret och vattnet och blanda därefter ner detta i äggkrämen. Ta kastrullen från värmen och låt blandningen svalna. Rör i den vispade grädden. Kör glassmassan i glassmaskin tills den är fryst eller ställ den i en burk i frysen och ta ut och rör då och då. Ta fram glassen en stund före serveringen så att den hinner mjukna.

Kvinnan vid brunnen

Det är något med blicken. Ögonen gnistrar. Bruna ögon med inslag av grönt. Hennes ögon är fulla av liv. Hennes kropp är tård av hårt arbete och avslöjar att livet har inneburit massor av arbete. Kroppen har brutits ned, men blicken är klar. Ett leende spelar på hennes läppar. Det finns en styrka som jag har sett så många gånger förut i Afrika.

Det känns som om hela den afrikanska kontinenten bärs upp av dessa hårt arbetande kvinnor. De verkar ha fått en inre styrka som bokstavligen bär dem genom eld och vatten. Om det inte är den starka solen som obarmhärtigt bränner bort all gröda och dödar boskap, så är det kraftiga skyfall som spolar bort hus och hem och kanske också en del av drömmarna och förhoppningarna som fanns om en god och trygg framtid.

Hon har gått tre kilometer för att hämta vatten och står böjd över en stor behållare. Strax ska hon gå dessa tre kilometer tillbaka igen, då med 50 liter vatten. Vi har tillsammans med vår lokala partner i Tchad borrar en brunn, och även från grannbyarna långt därifrån, kommer kvinnorna för att hämta rent vatten. Läkarmissionens vision är att förändra framtiden för utsatta människor. Ibland räcker det med att ge en brunn. Inte för att brunnen löser allt, utan därför att dessa kvinnor finns, som omvandlar vattnet till liv. De ser till att åkern får vatten, att det finns mat på bordet och att barnen kan sköta sin hygien.

Jag ser kvinnan gå med sina tunga last vidare nedåt stigen. Det är så torrt att det dammar om hennes fötter. Detta är en dag bland alla andra för henne. Hon går den här vägen varje dag för att hämta vatten. Jag är tacksam till alla Er som är med och gör hennes steg något lättare, och som skapar förutsättningar för att hon och många med henne, ska få en bättre framtid.

Johan Lilja

Direktor på Läkarmissionen

Läkarmissionen

• Sedan 1958 har Läkarmissionen arbetat för att förändra framtiden för utsatta människor. Vi förmedlar över hundra miljoner kronor till hjälpinsatser i fyra världsdelar med tyngdpunkt på Afrika. Vi samarbetar med

lokala partner inom tre områden: Social omsorg, utbildning och självförsörjning. • Vår vision är att genom effektiva metoder stödja utsatta människors vilja och förmåga att förändra sina livsvillkor.

• Vårt uppdrag är att utifrån ett rättighetsperspektiv bekämpa fattigdom och bidra till hållbar utveckling inom våra huvudområden. Vi vill med information engagera fler för Läkarmissionens vision.

Esters marmeladkakor

25 kakor som blir goda med besk apelsinmarmelad, hallonmarmelad eller fast hjortronsylt

DET HÄR BEHÖVER DU:

100 gr rumsvarmt smör
1 ¼ dl strösocker
2 ägg
4 dl vetemjöl
1 ½ tsk bakpulver
½-1 dl apelsinmarmelad
½ dl skalad och finhackad mandel

Glasyr:

1-2 dl florsocker
En skvätt vatten

SÅ HÄR GÖR DU:

■ Blanda smöret med sockret och rör därefter mer äggen, ett i taget, Blanda mjöl och bakpulver och rör ner. ■ Låt degen vila i kylskåp i cirka 15 minuter. Forma sedan till längder, mjöla händerna om degen känns svårformad, och lätt på en plåt med bakplåtspapper. Platta till något

och forma med fingret en liten urgröpnung i mitten av varje längd. Fyll denna med en tunn sträng apelsinmarmelad och strö över hackad mandel. ■ Grädda i 175 grader i cirka 15 minuter. Skär i skivor, cirka två centimeter tjocka, medan kakorna ännu är varma. Gör en glasyr på florsocker och en skvätt vatten och ringla över kakorna när de svalnat något.

MALIN BERGHAGEN

- En unik tranbärskur som jag verkligen vill rekommendera till andra!

- Jag tar cran cure® när jag känner att jag behöver det. En unik kur som innehåller naturliga och ekologiska ingredienser, bl.a. D-vitamin som bidrar till immunsystemets normala funktion.

Den unika kuren innehåller

- Tranbärsextrakt
- Lingonextrakt
- Lingonbladsextrakt
- Åkerfräkenextrakt
- Gullrisextrakt
- D-vitamin
- 2 miljarder mjölksyrebakterier

Fakta om cran cure®

cran cure® finns att köpa i hälsobutiker och vissa apotek för 269 kr. Kan dessutom beställas fraktfritt via telefon 08-651 40 40 eller på www.elexironline.se, utan avgifter direkt hem i brevlådan på 1-2 arbetsdagar.

Har du frågor om Cran Cure, kontakta: Elexir pharma AB. Telefon 08-564 50 000. www.elexirpharma.se. Elexir pharma är ett svenskt företag som utvecklar naturliga och ekologiska egenvärdsprodukter för den nordiska marknaden. De högkvalitativa produkterna tillverkas uteslutande i Norden och finns att köpa i Sverige, Finland och Norge.